

Georg Moe, Grong, 521 - til indvandringskontroll
~~116457~~

År 1947 den 19. november ble rett satt på Grong gård.
 Dommer: Hjelpe dommer Håvard Nesheim.
 Doms menn: gbr. Otto Mørkved, Harran og
 gbr. Olav Urstad, Harran,
 begge har avgitt forsikring tidligere.
 Sak nr. 98/1946.
 Protokollfører: Dommeren.

192

116457

Georg Moe, Grong,
 tiltalt for landssvik.

Det ble etter forhandling og stemmegivning for lukkede
 dører av sagt slik

d o m :

Ved tiltalebeslutning utferdiget av Statsadvokaten
 for landssviksaker i Nord-Trøndelag den 22. juni 1946 er
 Georg Moe, født 23/10 1894, bopel Grong satt under tiltale
 ved Namdal herredsrett for overtrødelse av provisorisk an-
 ordning av 15/12 1944 § 3 jfr. § 2 nr. 1 § 2^{nr. 2} og § 2 nr. 4,
 jfr. straffelevens § 86. Grunnlaget for tiltalen er:

Tiltalte meldte seg høsten 1940 inn i N.S. og stod
 som medlem til frigjæringen.

Tiltalte ytet i okkupasjonsårene kr. 100.- til Front-
 kjemperkontoret.

Tiltalte forklarte den 17/11 1941 i Trondheim til stats-
 politibetjent Harald Sørli at han hadde mistanke om at Arne
 Aavatsmark, Trondheim, lappfogd Ingvald Ørnes, Røyrvik og
 tolleren ved Voldmoen tollsted i Nordli varvet eller hjalp ung-
 dommer til å flykte til Sverige. Han omtalte i samme forbinnelse
 også sjåfør Erik Thor, Grong, som han betegnet som "den
 farligste av alle".

Ytterligere er han tiltalt etter prov. anordn. av
 15/1 1944 § 3 jfr. § 2 nr. 3 - utilbørlig erhvervsvirksomhet.
 Grunnlaget for tiltalen er:

Tiltalte innledet høsten 1940 selv forbindelse med
 tyskerne og utførte gjennom alle okkupasjonsårene en rekke ar-
 beider for fienden. Han drev således i dette tidsrom med ned-
 legging av vann- og kloakkledninger, bygging av veier, barakker

og jordkjellere i Grong, Harran, Overhella og Snåsa. Våren 1943 påtok han seg og utførte arbeider for underminering av riksveien ved Holandsey i Grong. Under sitt arbeide for tyskerne skaffet han også større mengder av materiell, som tømmer, beslagvarer, papp og sanitærutstyr. Tiltalte gjorde intet forsøk på å slutte med eller begrense sitt arbeide, men søkte tvert imot å utvide virksomheten ved annonser bl. a. i "Fritt Folk" og "Deutsche Zeitung". I juni 1943 søkte han om autorisasjon som entreprenør.

Tiltalebeslutningen inneholder bemerkning om at etter henstilling fra Erstatningsdirektoratet vil der i saken bli nedlagt påstand om inndragning av den inntekt tiltalte etter fradrag av skatter antas å ha hatt av sitt arbeide for tyskerne netto kr. 59.200.00 med 4 % renter herav fra 1/5.45 til betaling skjer.

Georg Moe er født den 23/10 1894 i Grong av foreldre gbr. Otto Moe og hustru. Bopel Føsynum i Grong. Han arbeider nå som rørlegger og med grunnarbeider. Han er gift og har hustru å forsørge idet de 4 barn alle er voksne. Han har ingen utdanning i tillegg til vanlig folkeskole. Årlig inntekt no ca. kr. 2.000.-. Tiltaltes formuesforhold er noe uklart. Han eier ikke fast eiendom eller bankinnskudd. Det han eventuelt har er i tilfelle hva som gjenstår sperret av oppgjør for arbeide for tyskerne våren 1945. Han er ikke tidligere straffet. En gang i 1943 bøtelagt for overtredelse av prislovgivningen.

Tiltalte har erklært seg ikke skyldig.

Aktor har nedlagt slik påstand:

Tiltalte dømmes i overensstemmelse med tiltalebeslutningen til tvangsarbeide i 2 år med fradrag for utholdt varetaktsarrest i tiden 9/5 1945 til 16/1 1946. Han fradømmes rettigheter etter landssviklovens § 11 nr. 1 og 2 samt tilpliktes å betale sakens omkostninger og videre tilpliktes å tåle inndragning av ulovlig fortjeneste på byggearbeider med kr. 59.000.-.

Forsvareren har nedlagt slik påstand:

Tiltalte frifinnes - subsidiært behandles på mildeste måte.

Retten skal bemerke:

Etter tiltaltes forklaring er på det rene at han senhøste

1940 meldte seg som medlem i N.S. Nøyaktig hva tid det var, husker han ikke selv. Medlemskapet ble opprettholdt under hele krigen. Tiltalte hadde ingen tillitshverv innen partiet han deltok svært lite i møter idet han i forbindelse med sitt arbeide var meget hjemmefra.

Tiltalte har en gang - etter sin egen forklaring i 1943 - yttet et bidrag stort kr. 100.00 til frontkjemperkontoret. Det var ved en anledning han oppholdt seg på Snåsa. Det var da enperson som samlet inn på en liste.

Det finnes godtgjort at tiltalte den 17/11.41 ha gitt slike opplysninger til statspolitibetjent Harald Sørli som nevnt i tiltalens post III. Tiltalte innrømmer at han høsten 1941 var sammen med nevnte statspolitibetjent et par dager på elgjakt på Heia og liksom at han i desember 1941 var med statspolitibetjent Sørli på en reise til Røyrvik og at under denne reise ble et par personer avhørt. Derimot husker han ikke noe om rapporten datert den 17/11 1941. Retten finner imidlertid godtgjort at tiltalte som anført i rapporten av 17/11 1941 har gitt opplysninger til statspolitiet. I denne rapport oppgir han at han har mistanke til disponent Arne Aavatsmark, Trondheim, lappfogd Ingvald Ornes, Røyrvik og tolleren ved Vollmoen tollsted om at disse vervet eller hjalp ungdommer til å flykte til Sverige. Han omtaler i samme forbindelse sjåføer Erik Thor, Grong, som han betegner som "den farligste av alle". Retten finner videre at da tiltalte ga disse opplysninger til statspolitiet var han klar over at dette kunne utsette de oppgitte personer for risiko. To av de nevnte ble da også arrestert, men sluppet ut igjen kort tid etterpå.

Høsten 1940 var tiltalte beskjeftiget med et par mindre grunnarbeider i forbindelse med tysk byggevirkksomhet på Overhalla. Han ble av sagbrukseier Hindbjørgmo, som drev byggevirkksomhet for de tyske militare, anmodet om å sette opp et par grunnmurere på Svartvollen i Overhalla. Det var et stallbygg og et større bygg som senere ble utbygget til feltsykehus. Noe ut på høsten 1940 gjorde tyske myndigheter i Grong ^{en} henvendelse gjennom lensmannen i Grong om at tiltalte skulle ta vann- og sanitæranlegget på en politibarakke på Mediå. Noe ut i 1941 kom tiltalte i forbindelse med lensmannen Flågan, Overhalla og firma C. A. Jensen og ble av førstnevnte anmodet om å ta vann- og sanitæranlegget ved anlegg av barakker på

den tyske hjelpeflyplassen på Veglo i Overhalla. Ut på høsten 1941 ble han anmodet av tyskerne om å ta et noe større vei-arbeide på Ranumsmoen i Overhalla. Han begynte da et eget firma. Tidligere hadde han da arbeidet for Hindbjørgmo og for firma C. A. Jensen foruten at han som rørlegger hadde tatt arbeidet på politibarakken på Mediå i Grong. På veianlegget hadde han en 15-20 mann og 3 biler i virksomhet. Veien var inne på et område som var opplagsplass for ammunisjon m.v. i tilknytning til et større leirområde. Tiltalte opplyser å ha fått utbetalt ca. kr. 100000.00 brutto for anlegget. Etter at dette anlegg var ferdig, drev han for det meste kun med reparasjonsarbeider på vann og sanitaranlegg i forskjellige leirer i Grong. Våren 1943 fikk han anmodning om å foreta arbeider i forbindelse med underminering av riksveien ved Holandsøy i Grong. Det ble der anlagt en rekke sprengkammer. Etter at dette arbeide var ferdig, gikk han igjen over til en redusert virksomhet som rørlegger og var vesentlig beskjeftiget med reparasjonsarbeider i forskjellige leirer. I 1944 ble han engasjert til å bygge tre større bunkers i en tyskleir på Snåsa. Etter at disse var ferdige, ble virksomheten mot slutten av 1944 praktisk talt nedlagt. Ut i 1945 ble han imidlertid engasjert til å bygge en del barakkør på Aunfoss i Harran samt på Formofoss i Grong. Disse skulle tjene som oppholdssted i forbindelse med forsert hugst langs jernbanelinjen drevet av tyskerne. Det var russiske krigsfanger som skulle bo i barakkene. Disse anlegg var ikke helt fullført ved kapitulasjon. Under sitt arbeide for tyskerne skaffet tiltalte materiell som tømmer, beslagvarer, papp og sanitærutstyr. Tyskerne ordnet med anvisninger hvorpå så tiltalte skaffet varene. Tiltalte averterte sitt firma i Fritt Folk og i Deutsche Zeitung. I juni 1943 søkte han om autorisasjon som entreprenør. Retten finner å måtte betegne tiltaltes virksomhet som lastverdig. Det legges da vekt på at han i 1941 startet eget firma som så drev for tyskerne. Delvis var arbeidet av rent militær karakter så som underminering av veien ved Holandsøy og bunkersbygging i leiren på Snåsa. Han startet sin virksomhet på et større veianlegg i forbindelse med en stor militærleir i Overhalla. Tiltalte gjorde ikke forsøk på å slutte eller selv begrense virksomheten. Han søkte derimot om autorisasjon og

som entreprenør i 1943 og reklamerte for sin virksomhet i Fritt Folk og Deutsche Zeitung. Retten finner derimot ikke å burde betegne hans virksomhet for andres regning, som da også var av et lite omfang, før han begynte for seg selv i 1941 som lastverdig. Heller ikke hans virksomhet ved å sette opp barakker til bruk for tømmerhugst i 1945. Denne virksomhet var av ganske beskjedent omfang og uten direkte tilknytning til tyske leirer eller anlegg. Retten finner videre at tiltalte har vært klar over at forholdet ble vurdert som utilbørlig.

Retten finner godtgjort at tiltalte har vært klar over at det var krig mellom Norge og Tyskland og at hans medlemskap i N.S., bidrag til Frontkjemperkontoret, opplysningene til statspolitiet og byggevirkksomhetene for de tyske militære direkte eller indirekte var bistand til tyskerne. Hans forhold er straffbare etter straffelovens § 86, jfr. landssviklovens § 3 jfr. § 2.

Ved straffutmålingen blir å legge til grunn at han som medlem har vært ganske passiv. Bidraget til Frontkjemperkontoret bidrar heller ikke til at hans forhold kan betegnes som graverende. Det alvorligste forhold er opplysningene til statspolitiet. Tiltalte har her vært klar over at det var opplysninger som kunne få alvorlige følger for de omtalte. Karakteristikken av sjåfør Erik Thor må betegnes som ondsinnet. Ved vurderingen av forholdet blir dog å ta i betraktning at tiltalte ikke på eget initiativ er kommet med opplysningene. Han er noe tilfeldig kommet i forbindelse med statspolitibetjent Harald Sørli. Det er så på foranledning av statspolitibetjenten at tiltalte gir opplysningene. Tiltalte kan videre også klandres for at han blir med statspolitibetjenten på en reise i distriktet hvor det da også blir foretatt etterforskning og huseundersøkelse hos en mann. Tiltaltes bygge- og anleggsvirkksomhet for tyskerne har i alt vesentlig hatt en militær karakter. Han har etablert sitt eget firma for denne virksomhet. Straffen settes etter det anførte til tvangsarbeid i 2 år. Heri kommer til fradrag utholdt varetektsarrest i tidsrummet 9/8 1945 til 13/1 1946.

Tiltaltes inntekt på byggevirkksomheten fra han startet eget firma og ut 1944 blir å inndra med et nærmere begrenset beløp. Nå er det noe vanskelig nøyaktig å fastslå beløpet. Grunnen er den at tiltalte umiddelbart fornt for kapitulasjonen

i forbindelse med en flytting av kontoret, som ble foretatt av tyskerne, mistet sine regnskaper. Tiltalte har selv opplyst at han på veiarbeidet i 1941 hadde en omsetning stor kr. 180000.-. Imidlertid foreligger som dok. nr. 29 i saken en rapport fra skatteinspektøren i Nord-Trøndelag dat. 6/10 1945 med bilag. Derav fremgår hvilke beløp likningsmyndighetene for årene 1942, 1943 og 1944 har tatt ut av tiltaltes regnskap. Det er henholdsvis kr. 137.250.--, kr. 112.000.- og kr. 255000.--. Samlet beløp ca. kr. 604250.--. Videre foreligger et skriv fra Riks-trygdeverket dat. 27/12 1945 som viser at premier til E.T.V. for firma Georg Vee i tiden 1941-44 er beregnet av samlet utbetalt arbeidslønn ca. kr. 350000.-. Påtalemyndigheten uttaler under henvisning til det anførte og under henvisning til at inndragningen nok ble å begrense fordi tiltalte nå ikke hadde noen midler - at det da kunne legges til grunn i saken at bruttoomsætningen utgjør kr. 500.000.--. Tiltaltes fortjeneste av dette settes til kr. 50.000.--. Retten finner at såvel bruttofortjenesten som nettoen er meget rimelig ansatt og legges da disse tall til grunn. Tiltalte har ikke nå noen formue og har kun en ganske ubetydelig inntekt. Man finner da å burde redusere inndragningen til kr. 25000.00. Det illegges ikke under henvisning til tiltaltes manglende økonomiske evne. Likeså vedkommende sakskomkostninger.

Tiltalte fradømmes stemmerett i offentlige anliggender og rett til å gjøre tjeneste i rikets krigsmakt for et tidsrom av 10 år.

Dommen er ensstemmig.

DOMMENS GRUNNLAG I N. S.:

Georg Vee dømmes for fortrytelse mot straffelovens § 23 jfr. landseviklovens § 3 jfr. § 2 jfr. straffelovens § 62 til en straff av tvangsarbeid i 2 år. Heri kommer til fradømmet utholdt varerekttsarrest i tidsrommet 9/5 1945 til 16/1 1946.

Han tilpliktet å tåle inndragning av kr. 25.000.--.

Han fradømmes stemmerett i offentlige anliggender og retten til å gjøre tjeneste i rikets krigsmakt for et tidsrom av 10 år.

Dommen ble lest opp for åpne dører i nærvær av tiltalte. Han ble gjort kjent med at opplesningen er å regne som forkyndelse av dommen. Likså ble han gjort kjent med på hvilken måte og innen hvilken frist dommen kan bringes inn for høyere

Han erklarte at han ønsket betenkningstid.

Forhandlingenes varighet kl. 10 til kl. 19.

Retten hevet.

Håvard Nesheim.

Otto Mørkved.

Hid.

Olav Urstad.

Reklamskontor:

*J.M. Waul
Hid.*